Modelaanvraagformulier Vangnetuitkering Participatiewet over 2017

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Gemeenten die een tekort hebben kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn niet ieder jaar hetzelfde, kijk daarom op de website: www.toetsingscommissievp.nl. Op deze website kunt u ook meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag voor 15 augustus 2018.

Een verzoek Vangnetuitkering Participatiewet over 2017 kan uitsluitend via dit door de minister vastgestelde aanvraagformulier worden ingediend. Onderaan dit formulier staat meer achtergrondinformatie bij dit formulier, o.a. over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa.

Dit formulier bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Bij gedeelte 1 (verklaring college) kiest u tussen 1a of 1b:

- 1a: uw gemeente is zowel over 2015 als over 2016 geen vangnetuitkering verleend.
- 1b: uw gemeente is over 2015 en/of over 2016 wel een vangnetuitkering verleend.

Zowel 1a als 1b bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag volgt een tekstveld om het antwoord in te voegen. U kunt hierin tekst en eventueel tabellen of grafieken invoegen. Hierin kan ook worden aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag.

Het formulier gaat door op de volgende bladzijde.

1a. Verklaring college bij eerste verzoek

Indien uw gemeente zowel over 2015 als over 2016 geen vangnetuitkering is verleend, vult u 1a in en laat u 1b leeg. 1a bestaat uit de volgende vier onderdelen:

A. Analyse van de oorzaken van het tekort
B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort te reduceren
C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
D. Ondertekening

Het college van de tekortgemeente verklaart dat zij maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld. Bij A, B, en C moet de 'hoofdvraag' (de vet gedrukte zin) worden beantwoord. De subvragen (de bullets direct onder de vraag) zijn suggesties voor gemeenten waar bij de beantwoording op in kan worden gegaan. Deze zijn dus facultatief. De vragen B en C staan toegelicht in een tekstbox.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Geef in onderstaand tekstveld een analyse van de oorzaken van het tekort.

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat een tekort zal ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2017[i] en/of de Benchmark van Divosa[ii].

Tekstveld voor antwoord gemeente

Klik of tik om tekst in te voeren.

B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort te reduceren

Omschrijf in onderstaand tekstveld welke maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan het reduceren van dit tekort.

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen maatregelen genomen in 2017-2018 en maatregelen uit eerdere jaren.

- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Toelichting bij B

- De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk de datum van inlevering van het verzoek (15 augustus 2018).
- Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage* aan de reductie van het tekort.

Tekstveld voor antwoord gemeente

Klik of tik om tekst in te voeren.

C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen

Omschrijf in onderstaand tekstveld het beoogde effect van de genoemde maatregelen, die een bijdrage leveren aan het reduceren van het tekort. Hierbij gaat het dus om een indicatie.

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.

Toelichting bij C

- De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen. De toetsingscommissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag (vet gedrukt).
- Bij deze vraag wordt verwacht dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan een reductie van het tekort.

Tekstveld voor antwoord gemeente

Klik of tik om tekst in te voeren.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente [zet hier de naam van uw gemeente] verklaart dat het voor 15 augustus 2018 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: _____

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

1b. Verklaring college bij een volgend verzoek

Indien uw gemeente over 2015 en/of over 2016 een vangnetuitkering is verleend, vult u 1b in en laat u 1a leeg. 1b bestaat uit de volgende vier onderdelen:

A. Analyse van de oorzaken van het tekort
B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
D. Ondertekening

Het college van de tekortgemeente verklaart dat zij interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld. Bij A, B, en C moet de 'hoofdvraag' (de vet gedrukte zin) worden beantwoord. De subvragen (de bullets direct onder de vraag) zijn suggesties voor gemeenten waar bij de beantwoording op in kan worden gegaan. Deze zijn dus facultatief. De vragen B en C staan toegelicht in een tekstbox.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Geef in onderstaand tekstveld een analyse van de oorzaken van het tekort.

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat (opnieuw) een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2017[i] en/of de Benchmark van Divosa[ii].
- De mate van effectiviteit van maatregelen uit voorgaande jaren, kan eveneens van invloed zijn op de omvang van het tekort. Kunt u hier in de analyse op ingaan?

Tekstveld voor antwoord gemeente

Omvang tekort Pw-budget

Onze gemeente heeft zowel over het jaar 2015 als 2016 een vangnetuitkering aangevraagd. Al in 2015, bij het opstellen van de analyse van het tekort op het Pw-budget in dat jaar, spraken wij de verwachting uit dat het tekort zich ook in de jaren na 2015 zou blijven voordoen. Op basis van de cijfers in de eerste managementrapportage 2017 van de Sociale Dienst Veluwerand (SDV) over de periode januari t/m april 2017 en de prognose voor de resterende maanden van 2017, was het verwachte tekort op het Pw-budget in Harderwijk 11%. Vanaf dat moment zijn we gestart met de voorbereidingen voor de aanvraag vangnetuitkering 2017. Hierover hebben we de raad destijds (zomer 2017) geïnformeerd.

Op basis van de concept jaarstukken 2017 van de SDV, bedraagt het tekort op het Pw-budget in Harderwijk € 580.721. Dit bedrag is als volgt tot stand gekomen:

A	Lasten Participatiewet	€ 12.447.258
B	Baten Participatiewet	€ 350.566
C	Netto-lasten Participatiewet (A-B)	€ 12.096.692
D	Correcties accountant	€ 0
E	Relevante bestedingen voor vangnet	€ 12.096.692
F	Rijksbijdrage	€ 11.497.680
G	Relevant tekort voor vangnet	- € 599.012
	Tekort in %	- 5,2%
H	Uitsplitsing tekort	
	H1. Tekortdeel 0 - 5%	- € 574.884
	H2. Tekortdeel 5 – 12,5%	- € 24.128
	H3. Tekortdeel > 12,5%	€ 0
		- € 599.012
I	Deel dat voor vergoeding in aanmerking komt	
	I1. Tekortdeel 0 -5% (geen vergoeding)	€ 0
	I2. Tekortdeel 5 – 12,5% (50% vergoeding)	€ 12.064
	I3. Tekortdeel > 12,5% (100% vergoeding)	€ 0
	Totale potentiële vergoeding vangnetregeling	**€ 12.064**

Cumulatief tekort 2016 en 2017
Een voorwaarde van de Toetsingscommissie is dat het cumulatieve tekort van de gemeente over 2016 en 2017 minimaal 5% van het Pw-budget 2017 bedraagt. Het tekort in 2016 bedroeg € 641.241 en in 2017 € 599.012. Samen is dit € 1.240.253. Dit is 10,8% van het definitieve Pw-budget 2017. Daarmee voldoet de gemeente Harderwijk ook aan deze voorwaarde voor de vangnetuitkering 2017.

Het tekort op het Pw-budget kent een aantal oorzaken. Hieronder worden deze gepresenteerd en toegelicht. Daarbij wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- De ontwikkeling van het Pw-budget en Participatiebudget van de gemeente;
- Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt; en
- De ontwikkeling van het bijstandsbestand.

Ontwikkeling van het Pw-budget en Participatiebudget
Met ingang van 2015 wordt het Pw-budget van gemeenten in toenemende mate verdeeld op basis van het objectieve verdeelmodel. Dit model voorspelt de kans op bijstand van ieder huishouden in een gemeente in jaar t-2. Het verdeelmodel 2017 heeft voorspeld dat ultimo 2015 in Harderwijk 848 huishoudens een beroep deden op een bijstandsuitkering. In werkelijkheid lag het aantal huishoudens met een uitkering ultimo 2015 op 881. Het verschil tussen het objectieve verdeelmodel en de werkelijkheid bedraagt 33 huishoudens. Uitgaande van de gemiddelde prijs van een uitkering van € 13.000, betekent dit een financieel nadeel voor de gemeente van € 429.000. Dit verschijnsel doet zich niet alleen bij de gemeente Harderwijk voor. Uit een analyse van adviesbureau AEF in opdracht van Divosa, blijkt dat het Pw-budget de afgelopen jaren aantoonbaar te laag is geraamd. Dat wordt veroorzaakt omdat er geen rekening is gehouden met de voorspelbare groei van de bijstand door de instroom van statushouders en de toenemende kosten van de vangnetregeling. De analyse verklaart volgens Divosa waarom gemeenten in ieder geval in de periode 2015-2017 niet voldoende budget hebben gekregen om de bijstandsuitkeringen te betalen.

In onderstaande figuur is de ontwikkeling van het Pw-budget in de gemeente Harderwijk sinds 2010 weergegeven en vergeleken met de ontwikkeling van het macro Pw-budget in dezelfde periode.

Figuur 1. Ontwikkeling Pw-budget 2010 tot en met 2017 (index: 2010 = 100)

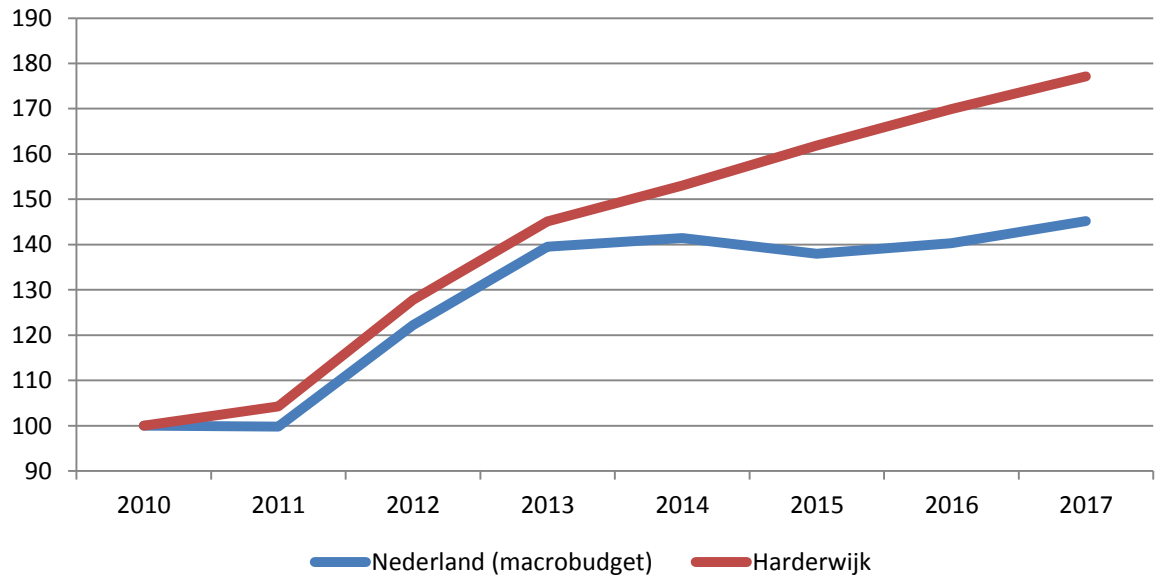

Bron: ministerie SZW en SDV.

Sinds 2010 ligt de ontwikkeling van het Pw-budget van de gemeente Harderwijk boven de ontwikkeling van het macro Pw-budget. Tussen 2010 en 2017 bedraagt de totale stijging in Harderwijk ruim 77%, ten opzichte van een stijging van bijna 44% van het macro Pw-budget in dezelfde periode.

Ondanks de continue stijging van het Pw-budget van de gemeente Harderwijk sinds 2011, laat de ontwikkeling van het saldo (baten minus lasten) op het Pw-budget een afwijkend beeld zien. De gemeente Harderwijk heeft sinds 2010 ieder jaar te maken gehad met een tekort op het aan haar toegekende Pw-budget. Hoewel er sprake is van een bovengemiddelde stijging van het Pw-budget in Harderwijk sinds 2010, is deze stijging niet genoeg gebleken om een omslag in het patroon van tekorten te bereiken. Dit is te zien in figuur 2.

Figuur 2. Ontwikkeling saldo Pw-budget 2009 tot en met 2016

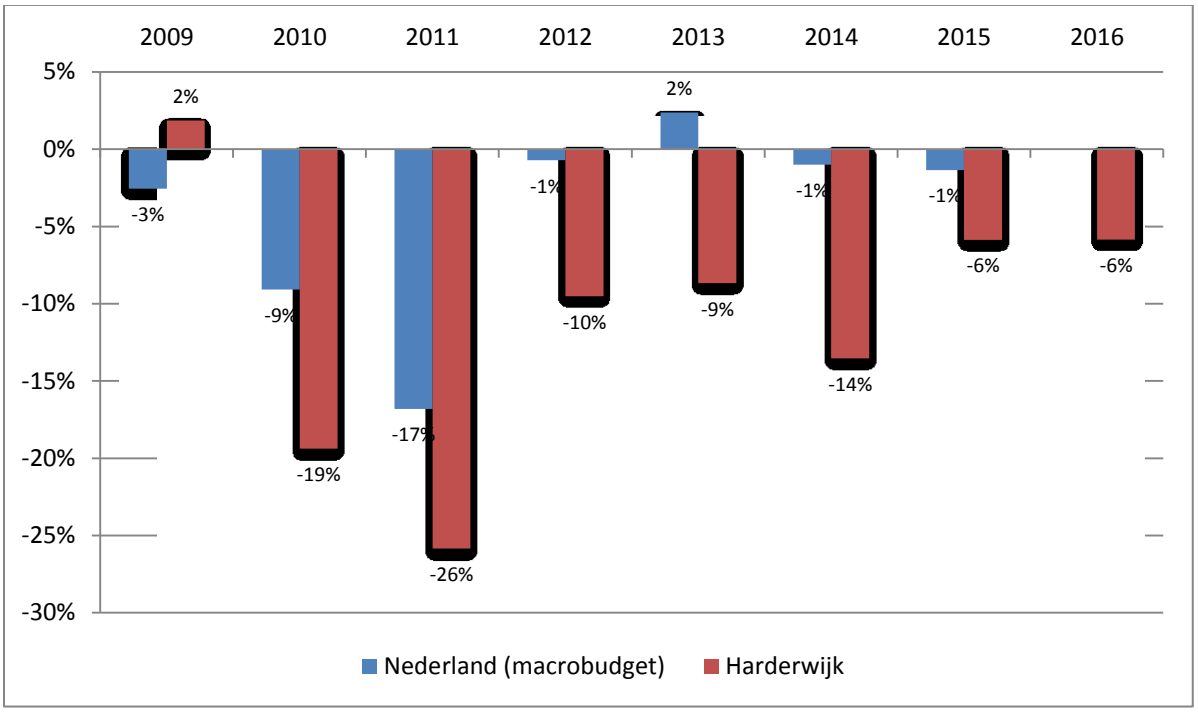

Bron: ministerie SZW.

Participatiebudget

Naast het budget dat de gemeente Harderwijk ontvangt voor het bekostigen van uitkeringen, ontvangt zij ook middelen om bijstandsgerechtigden te re-integreren, activeren en te begeleiden naar werk. Dit is het Participatiebudget. In vorige jaren laat de ontwikkeling van het Participatiebudget een dalende trend zien.

De afname van het Participatiebudget in Harderwijk bedraagt tussen 2014 en 2017 ruim 13%. Tegelijkertijd is in deze periode het aantal bijstandsgerechtigden gegroeid. Dit heeft tot gevolg dat het gemiddelde Participatiebudget per bijstandsgerechtigde in dezelfde periode met ruim 29% is afgenomen. Het beschikbare Participatiebudget per uitkeringsgerechtigde in Harderwijk ligt al enkele jaren onder het landelijk gemiddelde. Tabel 3 laat dit zien.

Tabel 3. Ontwikkeling Participatiebudget per bijstandsgerechtigde 2014-2017

	2014	2015	2016	2017
Harderwijk	€ 1.599	€ 1.303	€ 1.149	€ 1.130
Nederland	€ 1.866	€ 1.590	€ 1.529	€ 1.515
Verschil	**- € 267**	**- € 287**	**- € 380**	**- € 385**

Bron: CBS, ministerie SZW en gemeente Harderwijk.

De invoering van de Participatiewet brengt met zich mee dat de middelen uit het Participatiebudget (als een fictieve component re-integratie) zijn toegevoegd aan de integratie-uitkering sociaal domein in het Gemeentefonds. Het budget is daarmee niet meer geoormerkt en kan voor andere doeleinden worden ingezet.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Groeiende economie zorgt voor kansen op de arbeidsmarkt

Uit de arbeidsmarktanalyse van het UWV van april 2017 blijkt dat het aantal banen en het aantal vacatures de aankomende jaren toeneemt, de economie groeit. De werkloosheid is in 2016 met ruim 1% afgenomen en bedraagt volgens het CBS 5,4% in het vierde kwartaal van 2016. Het UWV en het Centraal Planbureau verwachten een economische groei van 2% de aankomende jaren. In 2017 wordt in Nederland een toename van 120 duizend banen voor werknemers en 20 duizend banen voor zzp'ers verwacht. De eerste cijfers over 2017 laten voor de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord-Veluwe ook positieve cijfers zien. In tabel 4 is te zien dat het aantal openstaande en nieuwe vacatures is gestegen.

Tabel 4. Aantal openstaande en nieuwe vacatures Stedendriehoek en Noord-Veluwe januari vs. juni 2017

	Aantal openstaande vacatures	Aantal nieuwe vacatures
Januari 2017	3.418	5.803
Juni 2017	5.074	7.917
Ontwikkeling	+ 48%	+ 36%

Bron: UWV.

Kwetsbare doelgroepen profiteren niet

De arbeidsmarkt verandert snel. Sommige functies verdwijnen of veranderen sterk, er ontstaan ook nieuwe functies. Door technologische ontwikkelingen verschuiven taken. Dit alles zorgt ervoor dat er andere en vaak hogere eisen aan personeel worden gesteld (UWV). Voor veel functies wordt een hogere opleiding of een combinatie van technische kennis en sociale vaardigheden gevraagd. Het UWV geeft in haar arbeidsmarktanalyse voor de regio Stedendriehoek en Noord-Veluwe aan dat door deze ontwikkelingen een groot deel van het onbenut arbeidsaanbod, waaronder mensen in de bijstand, moeilijk aan het werk komen en blijven. Tevens stelt het UWV dat laagopgeleiden risicogroepen zijn. In de COROP-regio Veluwe lag het percentage inwoners met een laag opleidingsniveau respectievelijk 2 en 3 procentpunten hoger dan in de rest

van Nederland. Het gaat om inwoners zonder startkwalificatie. Gemeenten in deze regio, waaronder Harderwijk, hebben dus te maken met een grotere risicogroep.

Figuur 3. Aandeel inwoners met een laag opleidingsniveau van de beroepsbevolking 2015 en 2016

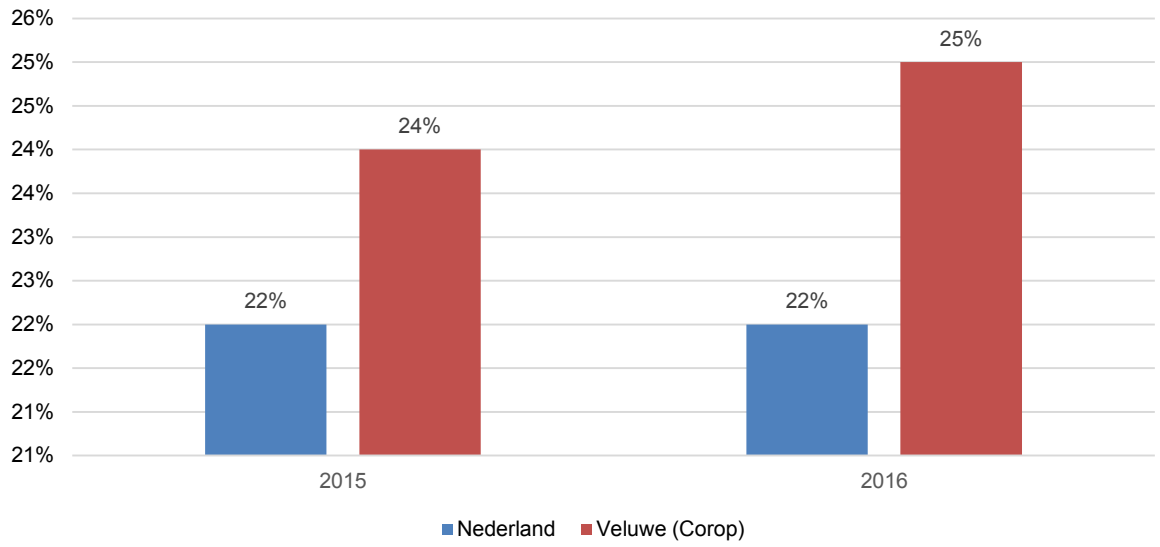

Bron: CBS.

Onvoldoende banen voor iedereen die kan en wil werken

Hoewel de economie groeit en de werkloosheid daalt, is dat niet voor alle groepen op de arbeidsmarkt het geval. Het UWV concludeert in haar arbeidsmarktanalyse dat er niet voldoende banen zijn voor iedereen die kan en wil werken. Het gaat dan om langdurig werklozen, laagopgeleide mensen en arbeidsbeperkten. Hoewel het werkloosheidspercentage van niet-arbeidsbeperkten in 2016 met 1% afnam, is deze onder arbeidsbeperkten met 0,4% toegenomen.

Grotere concurrentie voor werkzoekenden in de arbeidsmarktregio van de gemeente Harderwijk

Naast het feit dat er niet voldoende banen zijn voor iedereen die kan en wil werken, zijn er in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord-Veluwe in 2016 ook minder vacatures per werkzoekende. De spanningsindicator van het UWV is in 2016 gemiddeld voor de arbeidsmarktregio 0,75 tegenover 0,88 voor de rest van Nederland. Hoe lager het getal, hoe meer werkzoekenden er zijn per vacature. De concurrentie op de arbeidsmarkt is in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord-Veluwe gemiddeld dus hoger dan in de rest van Nederland.

Het aanbod op de arbeidsmarkt wordt gevormd door verschillende doelgroepen. Niet alleen bijstandsgerechtigden zijn op zoek naar een baan, maar ook mensen met een werkloosheidsuitkering (WW), gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WAO/WIA/WAZ) en jonggehandicapten (Wajong). Daarnaast wordt de arbeidsmarkt betreden door schoolverlaters, herintreders en mensen die wisselen van baan. Positief is dat de instroom WW afneemt, de concurrentie voor bijstandsgerechtigden lijkt dan ook af te nemen. Bijstandsgerechtigden hebben vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt dan WW-ers, die vaak recente(re) werkervaring en een hoger opleidingsniveau hebben. Opvallend voor de gemeente Harderwijk is echter dat de instroom WW hoger is dan alle andere gemeenten in de arbeidsmarktregio (zie figuur 4). Het is de enige gemeente met een instroom van 10% tot 20%. Daarnaast is het aandeel Wajongers relatief hoger in de regio (3,0%).

Figuur 4. Instroom WW regio Stedendriehoek en Noord-Veluwe 2016

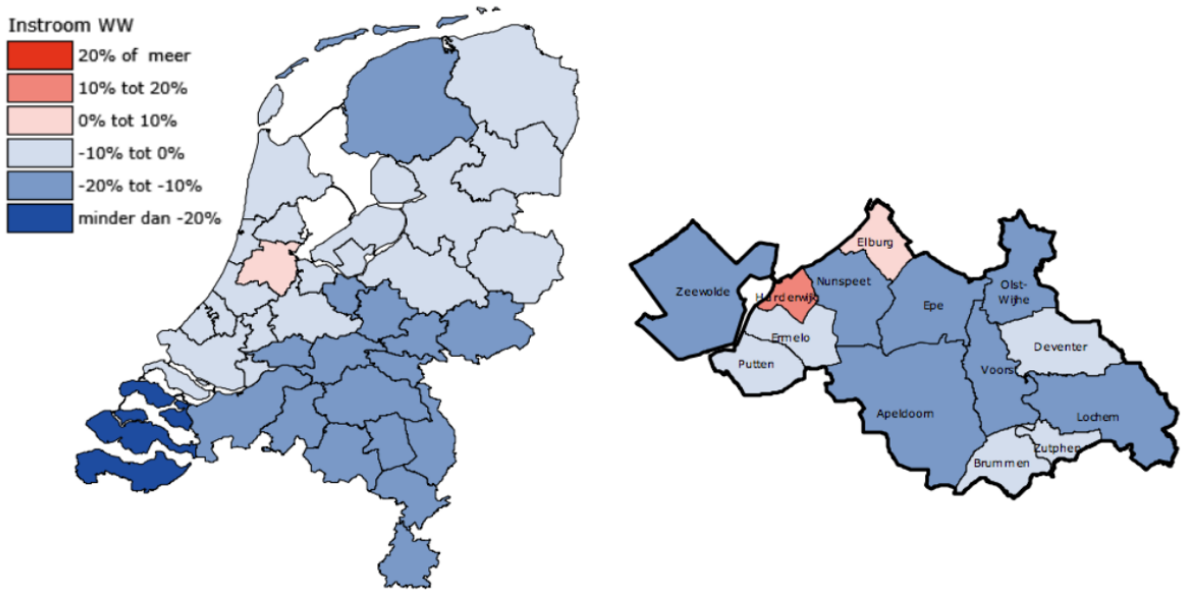

Bron: UWV.

Ontwikkelingen in het bijstandsbestand

De ontwikkelingen aan de vraag- en aanbodzijde van de arbeidsmarkt op lokaal en regionaal niveau, hebben hun uitwerking op de omvang en de kenmerken van het bijstandsbestand van Harderwijk. In deze paragraaf wordt hier nader op ingegaan.

Stijging bijstandsbestand Harderwijk anderhalf keer zo groot als het landelijk gemiddelde

Het bijstandsbestand in Harderwijk steeg in de periode januari 2015 tot en met juni 2017 met 9,14%. Landelijk was er in dezelfde periode een stijging van 6,95% zichtbaar. De stijging in Harderwijk was bijna anderhalf keer zo groot. In onderstaande tabel is de ontwikkeling per jaar weergegeven.

Tabel 5. Ontwikkeling bijstandsbestand januari 2015 – juni 2017

	januari – december 2015	januari – december 2016	januari – juni 2017
Nederland	+ 2,20%	+ 2,42%	+ 0,95%
Harderwijk	+ 4,87%	+ 4,73%	+ 1,13%

Bron: CBS en SDV.

De cijfers in tabel 5 laten zien dat de sterkste stijging van het bijstandsbestand in Harderwijk in de periode januari 2015 tot en met juni 2017, zich in 2015 heeft voorgedaan. Ten opzichte van de ontwikkeling in Nederland, was de stijging in Harderwijk in dat jaar meer dan twee keer zo groot. In 2017 lijkt de stijging in Harderwijk meer toe te groeien naar de gemiddelde ontwikkeling in Nederland. Gezien het feit dat het aantal uitkeringen in Harderwijk ver boven het landelijke niveau ligt, blijft het verschil in absolute zin groot. Dat wordt nog beter zichtbaar als we de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen per maand bekijken In figuur 5 is dit weergegeven.

Figuur 5. Ontwikkeling bijstandsbestand januari 2015 – juni 2017 (index: januari 2015 = 100)

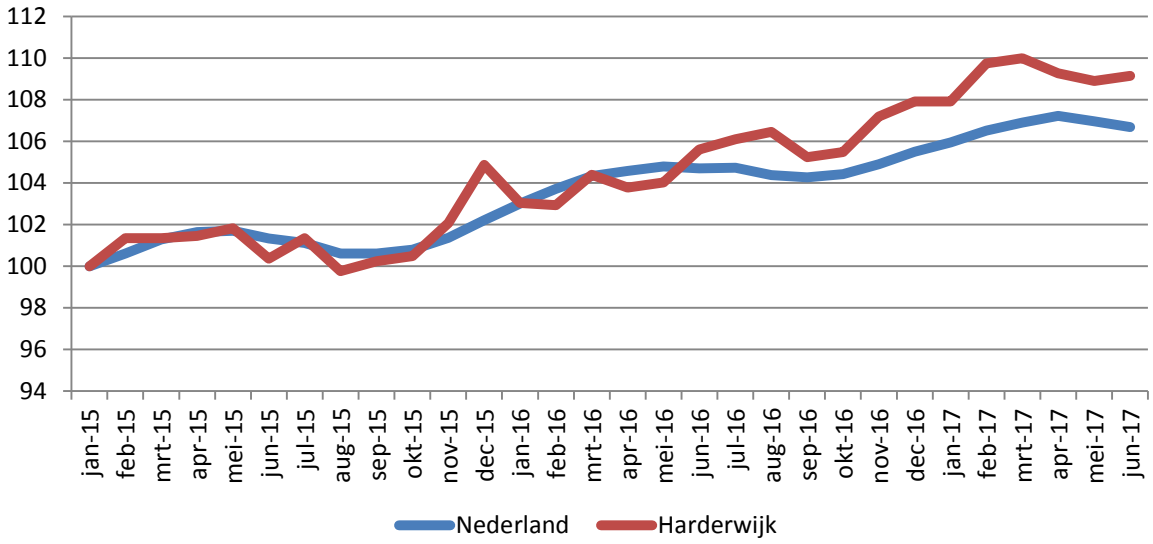

Bron: CBS en SDV.

In de figuur hierboven zien we dat de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen in Harderwijk tussen januari 2015 en medio 2016 rond de landelijke ontwikkeling schommelt. Door een aanhoudende groei in de tweede helft van 2016, is het aantal bijstandsuitkeringen in Harderwijk boven de landelijke ontwikkeling uitgestegen. Een verklaring voor deze stijging is de hoge instroom en lage uitstroom van statushouders.

De gemeente Harderwijk heeft de afgelopen jaren met een groter bijstandsbestand te maken in vergelijking met Nederland. Harderwijk draagt de verantwoordelijkheid om al deze mensen zo veel als mogelijk naar werk te begeleiden. Tegelijkertijd hebben we gezien dat het Participatiebudget van de gemeente tussen 2014 en 2016 met ruim 13% is afgenomen. Het Participatiebudget per uitkeringsgerechtigde ligt onder het landelijke gemiddelde (zie tabel 2). De gemeente staat dus voor de taak *meer te bereiken met minder middelen*.

De groei van het bijstandsbestand heeft gevolgen voor de samenstelling van het bestand
Tabel 6 laat zien dat de groei van het bijstandsbestand gevolgen heeft voor de samenstelling van het bestand. Over het algemeen zijn de percentages tussen 2015 en 2017 niet veel veranderd. Wel zijn een aantal opvallendheden te benoemen. Zo valt af te lezen dat meer dan 60% van het bestand een uitkering heeft met een maximale duur van drie jaar. Het verloop binnen het bestand is dus hoog. Desalniettemin heeft in 2017 nog 9% een uitkering voor met een langere duur dan tien jaar. De kans op uitstroom is voor dit aandeel klein. Ook opvallend is dat meer dan 60% een alleenstaande is zonder kinderen. Wanneer we dieper inzoomen op de leeftijd van bijstandsgerechtigden, valt op dat 70% van het bestand wordt gevuld door mensen ouder dan 35 jaar. Bijna de helft van het bestand is ouder dan 45 jaar.

Tabel 6. Ontwikkeling bestandskenmerken bijstandsbestand Harderwijk

	2015	2016	2017 tot en met september
Leeftijd			
0 tot en met 22 jaar	27 (3%)	38 (4%)	50 (6%)
23 tot en met 26 jaar	53 (7%)	58 (7%)	59 (7%)
27 tot en met 34 jaar	150 (18%)	146 (17%)	156 17%)
35 tot en met 44 jaar	211 (26%)	208 (24%)	200 (22%)
45 tot en met 54 jaar	220 (27%)	241 (28%)	243 (27%)
55 tot en met 65 jaar	153 (19%)	169 (20%)	186 (21%)
Huishouden			
Alleenstaand	500 (61%)	535 (62%)	567 (63%)
Alleenstaande ouder	176 (22%)	1671(20%)	154 (17%)
Gehuwd/samenwonend	139 (16%)	154 (18%)	173 (19%)
Uitkeringsduur			

Korter dan 1 jaar	371 (45%)	378 (44%)	378 (42%)
1 jaar tot 3 jaar	169 (21%)	175 (20%)	195 (22%)
3 jaar tot 5 jaar	98 (12%)	113 (13%)	113 (13%)
5 jaar tot 10 jaar	87 (11%)	102 (12%)	125 (14%)
Langer dan 10 jaar	90 (11%)	91 (11%)	83 (9%)

Bron: SDV.

Het merendeel van de bijstandsgerechtigden wordt begeleid naar sociale zelfredzaamheid

Tabel 7 geeft de indeling op de participatieladder weer per 1 januari van het betreffende jaar. Bijstandsgerechtigden op trede 1 tot en met 3 worden begeleid naar sociale zelfredzaamheid, inwoners op trede 4 tot en met 6 naar economische zelfredzaamheid. Te zien is dat het aandeel op trede 1 tot en met 3 over de jaren heen gedaald is. Ten opzichte van 1 januari 2014 is het aandeel op trede 1 tot en met 3 met meer dan 10% gedaald. Desalniettemin heeft de gemeente Harderwijk te maken met een bestand waar de trajecten naar sociale zelfredzaamheid nog 65% beslaan ten opzichte van 35% trajecten naar economische zelfredzaamheid. De gemeente heeft dus te maken met een groot aantal inwoners waarvoor uitstroom uit de bijstand op korte termijn nog niet in zicht is.

Tabel 7. Indeling participatieladder beginstand 2015, 2016, 2017 gemeente Harderwijk

	1 januari 2014	1 januari 2015	1 januari 2016	1 januari 2017
1. Geïsoleerd	136 (20%)	121 (16%)	109 (14%)	100 (12%)
2. Sociale contacten buitenshuis	170 (25%)	203 (27%)	214 (28%)	211 (25%)
3. Deelname georganiseerde activiteiten	222 (33%)	208 (28%)	192 (25%)	236 (28%)
4. Onbetaald werk	66 (10%	113 (15%)	162 (21%)	186 (22%)
5. Betaald werk met ondersteuning	79 (12%)	97 (13%)	92 (12%)	104 (12%)
6. Betaald werk	2 (0,3%)	2 (0,3%)	3 (0,3%)	2 (0,2%)

Bron: SDV.

In- en uitstroompercentage is in Harderwijk hoger dan landelijk gemiddelde

Naast de sterke stijging van het bijstandsbestand in Harderwijk, is tegelijkertijd een grote dynamiek te zien in het bestand. Dit blijkt uit de gegevens over in- en uitstroom. In Harderwijk zijn in 2016 404 nieuwe uitkeringen verstrekt, maar in dezelfde periode zijn ook 358 uitkeringen beëindigd. Hieruit kunnen we opmaken dat een groot deel van het bestand gedurende het jaar 'vernieuwd' wordt. Tegelijkertijd zijn er, door de inspanningen van de gemeente om bijstandsgerechtigden naar (tijdelijk) werk te begeleiden, klanten die gedurende het jaar zowel in- als uitstromen.

Wanneer we de instroom in de bijstand nader bekijken, dan zien we dat de instroom in de bijstand in Harderwijk in 2015 boven het landelijke gemiddelde lag. In 2016 steeg in Harderwijk het instroompercentage, terwijl dit in Nederland gemiddeld daalde. Het verschil tussen Harderwijk en Nederland nam dus toe. Dit kan een verklaring zijn voor het tekort op het Pw-budget. Tegelijkertijd zijn de resultaten op het gebied van uitstroom in Harderwijk in 2015 en 2016 iets positiever in vergelijking met Nederland. Ook zien we tussen 2015 en 2016 een stijgende lijn. De in- en uitstroompercentages van 2015 en 2016 zijn weergegeven in de navolgende tabel.

Tabel 8. Instroom- en uitstroompercentage bijstand 2015 en 2016

	Instroompercentage		Uitstroompercentage	
	2015	2016	2015	2016
Nederland	39%	37%	23,99%	23,66%
Harderwijk	44%	47%	27%	28%

Bron: CBS en SDV.

De instroom in 2017 is tot en met augustus 178 bijstandsgerechtigden. Bij een gelijke stijging in de laatste maanden van 2017 zou de totale instroom 267 zijn. Het instroompercentage zou dan uitkomen op 30%. Gebaseerd op de ontwikkeling van de instroom de afgelopen jaren houdt de gemeente echter rekening met een stijging van de instroom in de laatste maanden van het jaar. Figuur 6 geeft de ontwikkeling van de instroom weer van 2015 tot en met augustus 2017.

Figuur 6. Ontwikkeling instroom januari 2015 tot en met augustus 2017 (index: januari 2015 = 100)

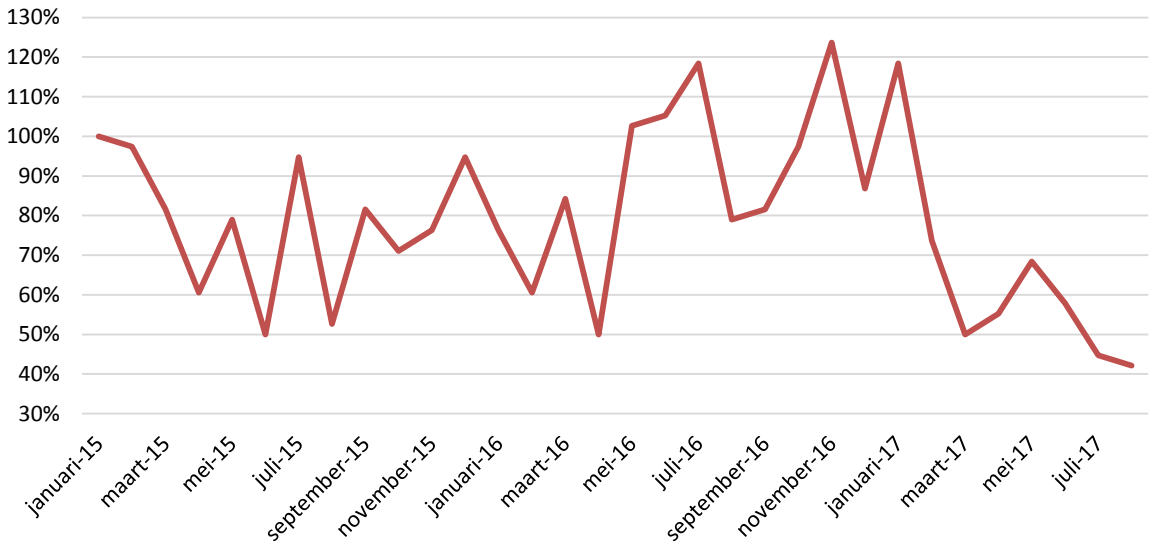

Bron: SDV.

De grootste oorzaken van instroom zijn statushouders, wegvallen WW en verhuizing

De drie grootste oorzaken van instroom in de bijstand in 2017 (tot en met augustus) zijn statushouders (14%), wegvallen van de werkloosheidsuitkering (13%) en verhuizing vanuit een andere gemeente (10%). Samen veroorzaken ze 40% van de instroom in de bijstand. Vanaf 2013 heeft de gemeente te maken met een aanzienlijke grotere instroom van statushouders die in het kader van de wettelijke taakstelling door de gemeentes moeten worden gehuisvest. In onderstaande tabel wordt de toename van statushouders vanaf 2013 weergegeven. De getallen zonder haakjes geven de taakstelling van het aantal te huisvesten statushouders weer. Tussen haakjes wordt het aantal daadwerkelijk gehuisveste statushouders vermeld.

Tabel 9. Taakstelling huisvesting statushouders gemeente Harderwijk 2013 tot en met 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
1e halfjaar	12	18	38	54	35
2e halfjaar	18	25	41	62	27
Jaartotaal	30 (17)	43 (58)	79 (77)	116 (107)	62 (66)

Bron: SDV.

Naast de instroom van statushouders is opvallend dat dat de oorzaak ‘verhuizing vanuit een andere gemeente’ jaarlijks met 2% toeneemt. Hoewel de oorzaak ‘wegvallen van de uitkering werkloosheidswet’ nog steeds een van de grootste oorzaken is, nam de instroom door deze oorzaak af (in 2016 met 2% en in 2017 met 3%). Ten slotte valt op dat bijna 20% van de instroom in 2017 wordt veroorzaakt door jongeren tot 22, dat is een stijging ten opzichte van 2016. Jongeren tot en met 26 jaar veroorzaken samen 31% van de instroom.

Inwoners met uitkeringsduur tot drie jaar stromen het vaakst uit

De uitstroom van het bestand wordt door voor 90% bepaalt door inwoners met een uitkeringsduur tot 3 jaar. Het aandeel uitstroom van mensen die korter dan 1 jaar in de bijstand zitten is 76%. Het aandeel van inwoners die langer dan 3 jaar in de bijstand zitten bepaalt sinds 2014 al niet meer dan 13% van de uitstroom. Binnen de uitstroom is het daarnaast van belang inzicht te hebben in het deel van de uitstroom dat als gevolg van het aanvaarden van betaald werk (in een dienstbetrekking of via een zelfstandig beroep of bedrijf) of studie, niet meer afhankelijk is van een uitkering. Dit aandeel was in 2014 en 2015 35%, in 2016 en 2017 (tot en met augustus) 37%. Opvallend aan de redenen voor uitstroom is dat uitstroom door verhuizing naar een andere gemeente in 2017 is verdubbeld van 7% naar 16%. De belangrijkste uitstroomreden blijft het aanvaarden van werk.

Conclusie

Hierboven zijn mogelijke oorzaken voor het tekort op het Pw-budget beschreven en toegelicht. Daarbij vallen een aantal zaken op:

- Het verschil tussen het objectieve verdeelmodel en de werkelijkheid bedraagt voor de gemeente Harderwijk 33 huishoudens. Uitgaande van de gemiddelde prijs van een uitkering van € 13.000 betekent dit een financieel nadeel voor de gemeente van € 429.000.
- Het Participatiebudget ligt al enkele jaren onder het landelijk gemiddelde.
- Het Participatiebudget in Harderwijk daalt, terwijl het aantal bijstandsgerechtigden groeit. Het gemiddelde Participatiebudget per bijstandsgerechtigde is van 2014 tot en met 2017 met 29% afgenomen.
- Hoewel de economie aantrekt, profiteren kwetsbare doelgroepen hier (nog) niet van.
- Voor veel nieuwe functies wordt een hogere opleiding verwacht, het aantal laagopgeleiden ligt in de regio Stedendriehoek- en Noord-Veluwe hoger dan in de rest van Nederland.
- Er is grotere concurrentie voor werkzoekenden in de arbeidsmarktregio dan in de rest van Nederland: er zijn minder vacatures per werkzoekende, er is een hogere in stroom WW'ers en het aantal Wajongers is relatief hoger dan in de rest van Nederland.
- Het bijstandsbestand is in de periode januari tot en met juni 2017 met 1,3% gestegen, ten opzichte van 0,95% in de rest van Nederland.
- Harderwijk heeft te maken met moeilijk naar werk te begeleiden doelgroepen: 49% is ouder dan 45 jaar, 9% heeft een uitkering langer dan 10 jaar en 65% van het bestand bevindt zich op trede 1 tot en met 3 van de participatieladder.
- Harderwijk heeft te maken met een hoger instroompercentage dan de rest van Nederland. De instroom wordt met name veroorzaakt door statushouders, het wegvallen van werkloosheidsuitkeringen en verhuizing vanuit een andere gemeente.

B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort verder te reduceren

Omschrijf in onderstaand tekstveld welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort.

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen maatregelen genomen in 2017-2018 en maatregelen uit eerdere jaren.
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Toelichting bij B

- Indien uw gemeente over 2015 en/of 2016 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2017 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

- Voorbeelden van externe maatregelen zijn onder andere consultatie of gebruik maken van goede voorbeelden van andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking, advies van adviesbureau of maatregelen die na aanleiding daarvan zijn geformuleerd. Indien maatregelen tot stand komen zonder inbreng van externen worden zij als intern aangemerkt. Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt. Van het college wordt verwacht duidelijk aan te geven hoe externe inbreng leidde tot het nemen van bepaalde maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek (15 augustus 2018).
- Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage* aan de reductie van het tekort.

Tekstveld voor antwoord gemeente

Onze gemeente heeft in de afgelopen jaren verschillende maatregelen ingezet om de kosten van het Pw-budget te verminderen en de inkomsten te verhogen. Hieronder geven we een overzicht van deze maatregelen en de bereikte effecten. Ook worden aanvullende maatregelen gepresenteerd.

Genomen maatregelen in 2015 en 2016

1. Vragen van een tegenprestatie aan bijstandsgerechtigden

Door de Sociale Dienst Veluwerand (SDV) is het leveren van tegenprestaties door klanten die nog niet aan het werk kunnen doorgevoerd. Het vragen van een tegenprestatie aan bijstandsgerechtigden heeft geleid tot een afname van het aantal klanten op de laagste treden van de participatieladder. Tabel 10 geeft dit weer.

Tabel 10. Percentage bijstandsgerechtigden trede 1 t/m 3 & trede 4 t/m 6 op de participatieladder in Harderwijk

	2014	2015	2016	2017
Trede 1 tot en met 3	78%	72%	67%	65%
Trede 4 tot en met 6	22%	28%	33%	35%

2. Handhaving en uitbreiding intakeprocedure

In 2015 is de intakeprocedure uitgebreid met het collegiaal toetsen van aanvragen (door een collega intaker) en met het toepassen van de handhavingsscan. Dit heeft ertoe geleid dat de preventiequote[1] toenam tot 40% in 2015 en 35% in 2016. Daarnaast is in 2016 het terugvorderingsbeleid tegen het licht gehouden. In 2016 is een analyse uitgevoerd, 2017 werd gebruikt om de inzichten te implementeren.

3. Vorming lokaal klantenteam 'Harderwijk Werkt' (project re-integratie)

Met ingang van 2015 is fors geïnvesteerd in de re-integratie. Het lokaal klantenteam 'Harderwijk Werkt' is gevormd. Het team bestaat uit een accountmanager, ambassadeur voor werkgevers, extra capaciteit om de klanten bij werkgevers te plaatsen en participatiecoaches. Tabel 8 laat zien dat het uitstroompercentage van de gemeente Harderwijk van 2015 naar 2016 met 1% is gestegen. Ook in 2017 zijn positieve resultaten te zien. De uitstroom naar betaald werk (in een dienstbetrekking of via een zelfstandig beroep of bedrijf) of studie als aandeel van de totale uitstroom, is met 2 procentpunten gestegen (van 35% naar 37%).

[1] Preventiequote = het totaal aantal afgewezen, ingetrokken of buiten behandeling gestelde aanvragen als aandeel van het totale aantal aanvragen voor een bijstandsuitkering.

4. Intensieve samenwerking Veluwse werkkamer
Vanuit de samenwerking met de zes gemeenten van de regio Noord-Veluwe, het UWV, het onderwijs en de Inclusief Groep is uitvoering gegeven aan de Noord Veluwse werkkamer: FactorWerk Noord-Veluwe. Het betreft een netwerkorganisatie die samenwerkt aan uitdagingen op het gebied van onder andere: werkgeversdienstverlening, harmonisatie van instrumenten, werken en leren, arbeidsmarktbeleid en accountmanagement. De onderlinge samenwerking binnen de regio is op deze manier verstevigd.

5. Harmonisatie arbeidsmarktinstrumenten
De gemeente Harderwijk heeft samen met regiogemeenten en het UWV een handboek samengesteld waarin alle landelijke en gemeentelijke instrumenten staan beschreven. Het handboek is opgenomen in de subsidiecalculator welke regelingen en subsidies voor werkgevers en werknemers presenteert. Door middel van dit handboek worden gemeentelijke instrumenten op een uniforme wijze aangeboden aan werkgevers en werknemers in de regio.

6. Begeleiding van kwetsbare jongeren naar werk en/of school
Kwetsbare jongeren (jongeren met een beperking en jonge vergunninghouders) zijn actief en zoveel als mogelijk preventief bemiddeld naar werk en scholing. De jongeren zijn begeleid door participatiecoaches ‘jongeren’ die in nauw contact stonden in nauw contact met onderwijs, leerplichtambtenaren. De aanpak heeft ervoor gezorgd dat jongeren met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt vrijwel direct weer uitstromen. Een externe functionaris beoordeelde jongeren met een beperking met als doel toeleiding naar het doelgroepregister om in aanmerking te komen voor een garantiebaan; jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zijn via de route naar werk in het Participatiehuis begeleid naar een plek bij werkgevers of naar maatschappelijke ondersteuning; jongeren zijn specifiek uitgenodigd voor banenmarkten en er is een pilot ‘leerwerken’ gestart voor jongeren met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt in samenwerking met Inclusief groep, Proson, ROC Landstede en praktijkschool Mijnschool.

7. Stapelbanen en uitzendbanen
In 2016 is aandacht besteed aan het begeleiden van bijstandsgerechtigden naar tijdelijk werk. Om dit kracht bij te zetten zijn uitzendbureaus betrokken bij de aanpak.

8. Invullen baangaranties
Bij de SDV melden zich inwoners die niet automatisch onder de Wet banenafspraak vallen, maar ook niet 100% loonwaarde verdienen. De begeleiding van deze inwoners richting het doelgroepregister is een ingewikkeld en tijdrovend proces. In 2016 is een externe functionaris aangetrokken die, in het bijzonder jongeren met een beperking, heeft gescreend met als doel opname in het doelgroepregister. Tevens is een arbeidsdeskundige aangesteld om extra toe te zien op de invulling van de banenafspraak en invulling van de praktijkroute.

9. Begeleiding doelgroep ‘einde WW’
Om de doelgroep die instroomt vanuit de Werkloosheidswet (WW) eerder en beter te begeleiden werkt de SDV samen met het UWV. Doel is de doorstroom vanuit de WW naar de bijstand te verkleinen. Een aparte projectgroep van participatiecoaches is in 2016 aangesteld dit plan verder uit te werken in een projectplan.

10. Re-integratie statushouders
Sinds 2014 is het aantal asielverzoeken in Nederland flink gestegen. Zoals eerder in dit rapport te lezen heeft ook de gemeente Harderwijk te maken met een verhoogde asielinstroom. Veel van de statushouders doen een beroep op een bijstandsuitkering, omdat zij vaak niet (direct) in staat zijn passend werk te vinden. Statushouders gingen voorheen mee in de reguliere procedures en werden via reguliere kanalen begeleid en bemiddeld richting werk door de SDV. In 2016 is het project statushouders gestart.

11. Intensiveren werkgeversdienstverlening
Op basis van de resultaten van de werkgeversdienstverlening is besloten de lokale werkgeversaanpak verder te verfijnen. De volgende acties zijn ondernomen:

- Stroomlijning van het proces om resultaten van accountmanagers inzichtelijk te maken;
- Aandacht voor (digitaal) delen van vacatures onder participatiecoaches;
- Organisatie van banenmarkten;
- Duidelijkere rolverdeling participatiecoach en arbeidsbemiddelaars.

Resultaat van het intensiveren van de werkgeversdienstverlening is onder andere een toename van het aantal actieve trajecten[2]. Het aantal actieve trajecten in de gemeente Harderwijk is in 2016 gestegen van 645 naar 1.022 (+59%).

12. Nieuw ontheffingenbeleid vastgesteld en geïmplementeerd
Als gevolg van het vaststellen van nieuw beleid voor het beoordelen van ontheffingen, zijn alle bestaande ontheffingen onder de loep genomen en opnieuw beoordeeld in 2015. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal volledige ontheffingen tussen 2014 en 2015, ondanks een stijging van het bijstandsbestand, is afgenomen van 57 naar 17 ontheffingen. Daar waar in 2014 nog 22% van de doelgroep een volledige of gedeeltelijke ontheffing had, was dit in 2015 nog slechts 8%.

Aanvullende maatregelen genomen in 2017
Aanvullend op de maatregelen die in 2015 en 2016 zijn ingezet hebben we in 2017 onderstaande maatregelen genomen om het bijstandsbestand terug te dringen.

1. Project 'niet-fraude gerelateerde vorderingen'
In 2017 heeft er in de arbeidsmarktregio waar ook Ermelo, Harderwijk en Zeewolde toe behoren een onderzoek plaatsgevonden naar deze niet fraude gerelateerde vorderingen. De conclusie uit dit rapport is dat een deel van de vorderingen voorkomen zou kunnen worden door de SDV[3]. Hier is in 2017 een project voor gestart met als doel een sluitend werkproces en goede onderlinge communicatie. De eerste helft van 2017 heeft in het teken gestaan van het opzetten van een nulmeting (inventariseren van fouten in processen) en het opstellen van het implementatieplan. In de tweede helft van 2017 zijn processen en werkwijzen herzien en gedeeld binnen de organisatie.

2. Project re-integratie vergunninghouders
In 2016 is gestart met het project vergunninghouders, dit project loopt tot eind 2017. Aanleiding was de grote toestroom van vergunninghouders. Het project had als doel:

1. Een integrale aanpak voor vergunninghouders op het gebied van huisvesting en re-integratie te ontwikkelen (gestoeld op de aanbevelingen van de WRR en de beschreven visie van de gemeenten).
2. Concreet vormgeven van de door de WRR omschreven integratieroutes (inclusief bestaand aanbod en stimuleren nieuw aanbod).
3. Concreet vormgeven van de participatieverklaring en deze onderdeel maken van het integrale aanbod aan vergunninghouders.

Hieronder is per actielijn van het project beknopt weergegeven wat de resultaten zijn tot september 2017.

[2] Actieve trajecten zijn lopende trajecten waarbinnen een klant bezig is met re-integratie.

[3] Niet verwijtbare vorderingen (of niet-fraude-vorderingen) zijn vorderingen die ontstaan anders dan door opzet of toedoen van de klant (geen schending inlichtingenplicht). Het foutief uitbetalen van een uitkering, met als gevolg een terugvordering voor de klant, betekent veel werk voor gemeenten, een hoog uitstaand invorderingssaldo en een nieuwe schuld voor de klant.

Tabel 11. Overzicht actielijnen project vergunninghouders en stand van zaken 1 september 2017

Actielijn	Stand van zaken
Eigenaarschap/visie *Definiëren van de eigenaar van het totaalproces, bewustzijn bij eigenaar, ontwikkeling visie op het totaalproces en betrekken van de Provincie en/of het Rijk*	Het eigenaarschap van het totaalproces is bij de gemeenten belegd. De samenwerking met de gemeenten heeft een structureel karakter gekregen door regelmatig overleg. Tevens is samenhang gezocht met andere beleidsvelden die niet zijn belegd bij de SDV.
Taakstelling/huisvesting *Ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak met partijen en onderzoeken van de mogelijkheid voor regionale samenwerking*	De taakstelling en huisvesting wordt voor de gemeente Ermelo gecoördineerd vanuit de SDV. Er is nauw overleg tot stand gekomen met Vluchtelingenwerk en het AZC in Harderwijk waardoor plaatsing effectiever verloopt. Het proces van taakstelling tot huisvesting is opnieuw besproken. Interne aanpassingen zijn niet noodzakelijk gebleken.
Vluchtelingenwerk: samenhang maatschappelijke begeleiding en subsidie *Inzichtelijk maken van samenhang tussen de subsidies die verstrekt worden aan Vluchtelingenwerk en de financiën voor maatschappelijke begeleiding; efficiënter inrichten van de samenhang.*	De drie gemeenten kopen afzonderlijk van elkaar producten in bij Vluchtelingenwerk. Vanuit het project is afstemming tussen de 3 gemeenten en SDV aangejaagd. Zo weet men nu van elkaar welke producten worden ingekocht en er wordt gesproken over samenhang en de wijze van rapporteren aan Vluchtelingenwerk.
Intern proces *Registratie groep vergunninghouders, externe inburgeringstrajecten, maatschappelijke begeleiding en onderzoeken welke medewerkers de groep vluchtelingen begeleidt*	De registratie van het participatieverklaringstraject is inmiddels bijna afgerond. De registratie van maatschappelijke begeleiding is op orde. De registratie van externe inburgeringstrajecten wordt opgelost door samenwerking met inburgeringsaanbieders. De borging van begeleiding van vluchtelingen is onderdeel van de inrichting van MIZ Sociaal.
Inkomen/bijzondere bijstand *Onderzoeken van de mogelijkheden van een alternatief voor bijzondere bijstand voor inrichtingskosten, mogelijkheid om integratie/participatie al vanaf de intake ter sprake te brengen en screenen van de bijstandsdata*	De mogelijkheid om de inrichtingskosten bij een andere partij te beleggen wordt nog onderzocht. Participatiegesprekken zijn vooraan in het proces belegd. Het taalniveau werkt daarin vaak nog beperkend. Om deze reden wordt ingezet op een (verkorte) maatschappelijke begeleiding, om daarna direct vergunninghouders in een van de ontwikkelde routes te plaatsen.
Samenhang in taal *Knelpunten en mogelijkheden van inburgering onderzoeken i.c.m. Wet Taaleis en andere vormen van taalonderwijs*	De samenwerking met inburgeringsaanbieders wordt versterkt. Een taalprogramma in samenspraak met het ROC is opgestart; een taaltrainingsprogramma aanvullend op de inburgering waarin ook de onderwerpen ‘participatie in de samenleving’, ‘welzijn’ en ‘werk’ opgenomen zijn.
Integratie en maatschappelijke begeleiding: kop van het proces *Mogelijkheid onderzoeken van: integratie vanaf moment één, doen van vrijwilligerswerk tijdens AZC verblijf, dossieroverdracht vanuit COA naar gemeenten, participatie bespreken in intakegesprek, plan voor extra gelden maatschappelijke begeleiding*	Er loopt een pilot voor het overdragen van de ‘blauwe map’ (dossier van vluchtelingen in het AZC) aan gemeenten. Het onderzoek naar activiteiten in het AZC is ondergebracht in de opdracht van de regiocoördinator die vanuit Divosa is aangesteld. Er is een checklist ontwikkeld die wordt meegenomen in de opdrachtverstrekking aan Vluchtelingenwerk. De termijn van maatschappelijke begeleiding wordt ingeperkt en er worden duidelijke ijkpunten afgesproken. Een nieuw plan voor ‘maatschappelijke begeleiding’ is ontwikkeld: praktische hulp wordt geboden door Vluchtelingenwerk, MIZ Sociaal richt zich op arbeidsparticipatie.
Participatieverklaring *Koppelen van participatieverklaring aan traject maatschappelijke begeleiding, een lopend traject verzorgen, meenemen van het cultuuraspect: ‘van zorgen voor naar zorgen dat’ bij Vluchtelingenwerk en gemeenten*	Alle vergunninghouders van 2016 en 2017 zullen eind 2017 het verplichte participatieverklaringstraject hebben gevolgd. Eind 2017 ligt er een blauwdruk voor het participatieverklaringstraject die in 2018 door MIZ sociaal verder wordt uitgerold.

Integratie: verdere invulling *Platform voor relevante partijen ontwikkelen, integratieroutes ontwikkelen (model WRR), mogelijkheid peer-to-peer model ('vluchteling helpt vluchteling'),*	Er zijn zes integratieroutes ontwikkeld (van scholing tot regulier werk, van vrijwilligerswerk tot zelfstandig ondernemerschap) die plaatsing en regievoering voor MIZ Sociaal gaan vergemakkelijken. Het onderwerp 'vergunninghouders' is geborgd in de regionale samenwerking Factor Werk Noord-Veluwe. Met de Inclusief Groep vinden gesprekken plaats over groepsdetachering en BBL-werkplekken. Het peer-to-peer traject wordt ingepast in het traject 'maatschappelijke begeleiding'.
Regionale samenwerking *Onderzoeken van regionale samenwerking meerwaarde per actielijn, regionaal platform mogelijkheden onderzoeken*	Met de komst van de regiocoördinator is deze actielijn afgerond.

Aanvullende maatregelen 2018

Onze gemeente heeft zich voorgenomen in 2018 opnieuw aanvullende maatregelen te treffen. Deze maatregelen worden uitgevoerd in de nieuwe uitvoeringsorganisatie van de gemeente Ermelo, Harderwijk en Zeewolde; Meerinzicht Sociaal (MIZ Sociaal). MIZ Sociaal is formeel vanaf 1 januari 2018 gestart. De start en inrichting van deze organisatie brengt veel werk en verandering met zich mee. Om deze reden is voor een deel van de aanvullende maatregelen in 2018 de precieze invulling nog niet beschreven. In de loop van 2018 worden deze maatregelen nader uitgewerkt en geïmplementeerd.

1. Re-integratie vergunninghouders

Met ingang van 1 januari 2018 gaan de werkzaamheden van de SDV op in MIZ Sociaal, de nieuwe uitvoeringsorganisatie voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Resultaten van het project re-integratie vergunninghouders zijn geborgd in de reguliere werkprocessen van MIZ Sociaal. In 2018 wordt verder invulling gegeven aan de volgende acties:

- De maatschappelijke begeleiding nieuwe stijl is voor 2018 geregeld.
- Het participatieverklaringstraject heeft een blauwdruk, deze wordt in 2018 verder uitgerold.
- In april 2018 wordt gestart met een voltijd inburgeringsroute, waarbij statushouders worden ondersteund met intensief taalonderwijs om binnen één jaar hun inburgeringsexamen te halen. Hiermee beogen we de duur van hun bijstandsuitkering te verkorten, door de kans op werk binnen kortere termijn haalbaar te maken.
- Met ingang van het 2e kwartaal van 2018 wordt de nog beschikbare ruimte binnen het project ESF ingevuld met statushouders die zich al enige tijd geleden in Harderwijk hebben gevestigd, maar tot op heden nog geen baan of opleiding hebben gevonden. Hiervoor wordt tijdelijk, voor de duur van één jaar, extra capaciteit in de vorm van klantmanagers ingehuurd om deze doelgroep te begeleiden.

Voor iedere bijstandsgerechtigde wordt binnen MIZ Sociaal door klantmanagers maatwerk geleverd. Desalniettemin is gebleken dat de casuïstiek die vergunninghouders met zich mee brengen vaak complex is. Het is van belang ervaring en affiniteit te hebben met deze casuïstiek. Tevens is het van belang gericht een goede infrastructuur aan te leggen voor begeleiding van vergunninghouders. Versnippering van begeleiding van vergunninghouders onder verschillende klantmanagers zou voor vertraging zorgen. Om deze reden wordt de begeleiding van vergunninghouders binnen MIZ Sociaal in 2018 projectmatig aangepakt.

2. Begeleiding jongeren

Uit de bestandsanalyse (paragraaf 4.3) blijkt dat het aandeel jongeren in het bijstandsbestand tot en met 26 jaar de afgelopen jaren is gestegen. In 2014 was het aandeel jongeren van het totale bestand nog 12%, in 2017 is dat 17%. Om de begeleiding van jongeren beter te kunnen volgen wordt de begeleiding van jongeren in 2018 projectmatig aangepakt. Een aantal klantmanagers worden specifiek aangewezen om deze begeleiding op te pakken. Daarnaast is in regionaal verband (FactorWerk Noord-Veluwe) gestart met het schrijven en implementeren van een projectplan voor 'jongeren met psychische kwetsbaarheid'. Extra middelen vanuit het Rijk worden door de regio ingezet om trajecten in te kopen.

2. Begeleiding oudere werklozen
Uit de bestandsanalyse (paragraaf 4.3) is gebleken dat een groot deel van het bijstandsbestand van de gemeente Harderwijk bestaat uit mensen boven de 45 jaar. De gemeente Harderwijk heeft ervoor gekozen niet per doelgroep beleid te ontwikkelen. Wanneer blijkt dat er meer ouderen zijn die baat lijken te hebben bij eenzelfde aanpak, wordt hier in 2018 wel voor gekozen. Uit de praktijk blijkt dat deze mensen vaak een recent arbeidsverleden hebben en in principe goed naar werk te begeleiden zijn. Wanneer ze zelf solliciteren is het vinden van een baan echter minder succesvol dan wanneer persoonlijke bemiddeling wordt ingezet. In 2018 wordt door de teams werkgeversdienstverlening dan ook stevig ingezet op deze arbeidsbemiddeling. Tevens wordt door deze teams vanaf 2018 meer aandacht besteed aan het vinden van passend werk voor bijstandsgerechtigden.

3. Schulden en multi-problematiek
Het begeleiden van mensen naar schuldhulpverlening is bewerkelijk en tijdrovend. Tegelijkertijd zien we dat een groot deel van de mensen in de bijstand ook schulden heeft. Zolang er geen stabiliteit is op verschillende leefgebieden, bestaat er vaak te veel stress om iemand duurzaam naar werk te begeleiden. Vanaf 2018 wordt binnen MIZ Sociaal op alle leefgebieden van de bijstandsgerechtigde geïnventariseerd of actie nodig is. Wanneer dat het geval is wordt bekeken welke begeleiding op dat moment passend is. Het onderscheid tussen klantmanagers Wmo en Participatiecoaches wordt losgelaten. Integrale klantmanagers begeleiden inwoners op alle leefgebieden.

4. Armoedeval en werkende armen
Momenteel loont het voor een deel van de bijstandsgerechtigden niet om te gaan werken. Loon als gevolg van een baan is met het wegvallen van uitkeringen en toeslagen geen financiële stap vooruit. Om de uitstroom naar werk te vergroten wordt in 2018 onderzocht op welke manier de zogenaamde ‘armoedeval’ voorkomen kan worden. Bekeken wordt welke maatregelen bijstandsgerechtigden kunnen motiveren om te gaan werken en op welke manier de demotiverende effecten kunnen worden voorkomen. Onderdeel van het onderzoek is een juridische toets.

5. Begeleiding doelgroep ‘einde WW’
Participatiecoaches van de SDV hebben in samenwerking met het UWV gewerkt aan een projectplan om mensen met een werkloosheidsuitkering te begeleiden. Doel is de doorstroom vanuit de WW naar de bijstand in te perken. Door trainingen te organiseren in samenwerking met het UWV, worden mensen bewust gemaakt van de gevolgen van het doorstromen naar de bijstand. Door goede voorlichting te geven over de rechten en plichten binnen de Participatiewet en de trajecten van MIZ Sociaal worden toekomstige bijstandscliënten gemotiveerd en begeleid in hun zoektocht naar betaald werk. Potentiële bijstandsgerechtigden worden meegenomen in trainingen en bemiddeld op vacatures vanuit de SDV. In 2018 wordt het project belegd bij de beleidsmedewerkers van MIZ Sociaal. De samenwerking met de afdeling uitkeringen van het UWV wordt gezocht bij de uitvoering van het project.

Verwacht wordt dat het Participatiebudget toereikend is om deze maatregelen in 2018 uit te kunnen voeren. Voor de doelgroep statushouders maken we gebruik van de middelen die we reeds in 2016 en 2017 van het Rijk hebben ontvangen voor de re-integratie en participatie van deze doelgroep.

Externe maatregelen
Onze gemeente heeft volgens de criteria van de Toetsingscommissie een aanhoudend tekort op het Pw-budget. Om in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering moeten expliciet maatregelen zijn genomen die met inbreng van externen tot stand zijn gekomen. Voorbeelden hiervan zijn consultatie of gebruik maken van goede voorbeelden van andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, van signalen op basis van benchmarking en dergelijke. Voor het bedenken en uitvoeren van maatregelen zoekt de gemeente

Ermelo al vanaf de start als vanzelfsprekendheid contact met externe partijen. Een aantal voorbeelden is hieronder uiteengezet:

- Het lokale klantenteam 'Harderwijk Werkt' is tot stand gekomen in samenwerking met werkgevers en re-integratiebedrijven. De Inclusief Groep is onderdeel van het team.
- Voor een aantal maatregelen is de samenwerking gezocht in de Noord Veluwse werkkamer: FactorWerk Noord-Veluwe. Het gaat om andere gemeenten (Apeldoorn, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Harderwijk, Lochem, Nunspeet, Olst-Wijhe, Putten, Voorst, Zeewolde en Zutphen), Sociale werkorganisaties (Delta werkt!, Inclusief Groep, Sallcon en Lucrato), UWV en belangenorganisaties VNO-NCW Midden, CNV en FNV. In deze netwerkorganisatie wordt onder andere samengewerkt aan: verbetering van werkgeversdienstverlening, harmonisatie van instrumenten, werken en leren, arbeidsmarktbeleid en accountmanagement.
- Om bijstandsgerechtigden naar tijdelijk en gedeeltelijk werk te begeleiden is de samenwerking gezocht met uitzendbureaus.
- Voor de re-integratie van statushouders is gebruik gemaakt van onderzoeken en aanbevelingen van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Tevens is de samenwerking gezocht met Vluchtelingenwerk, het ROC en is een regiocoördinator vanuit Divosa aangesteld.
- Met werkgevers is samengewerkt voor het organiseren van banenmarkten.
- Een pilot 'leerwerken' is gestart in samenwerking met Inclusief Groep, Proson, ROC Landstede en praktijkschool Mijnschool.
- Het projectplan 'begeleiding doelgroep einde WW' is opgesteld in samenwerking met het UWV.

C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen

Omschrijf in onderstaand tekstveld het beoogde effect van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan het *verder* reduceren van het tekort. Hierbij gaat het om een indicatie.

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.

Toelichting bij C

- In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot *verdere* tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren.
- De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen. De toetsingscommissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag (vet gedrukt).

Tekstveld voor antwoord gemeente

Met bovengenoemde maatregelen beogen we de uitstroom van bijstandsgerechtigden duurzaam te verhogen en de bijstandsuitgaven te laten dalen. Tegelijkertijd is niet van tevoren in te schatten wat er in de komende jaren op de gemeente afkomt. Het laten dalen van de bijstandsuitgaven is niet alleen afhankelijk van het feit of we erin slagen effectieve re-integratie instrumenten te ontwikkelen. Een belangrijk gegeven is dat het Rijk in haar meerjarenbegroting anticipeert op stijgende bijstandslasten. Dit lezen we af aan de stijgende lijn van het macro Pw-budget (het budget voor alle gemeenten tezamen). Dit is naast een argument om bovengenoemde maatregelen te nemen, ook een waarschuwing voor het redelijkerwijs te verwachten resultaat van de maatregelen. Omdat statushouders beginnen met een achterstand op het gebied van taal worden voor de investeringen omtrent statushouders op korte termijn nog geen grote effecten verwacht. Desalniettemin denkt de gemeente Harderwijk met bovengenoemde maatregelen een daling in de instroom van het *'reguliere'* bestand te bewerkstelligen en een stijging van het uitstroompercentage.

D. Ondertekening

Bij D volgt ondertekening. Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Harderwijk verklaart dat het voor 15 augustus 2018 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: 24 april 2018

De secretaris,

de heer J.P. Wassens

De burgemeester,

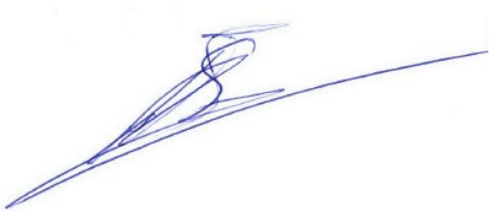

de heer H.J. van Schaik

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat deze verklaring de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

De ondertekening geschiedt door burgemeester en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2018.

De gemeenteraad van de gemeente Harderwijk stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Datum: 21 juni 2018

Ondertekening

de heer H.J. van Schaik
voorzitter

de heer H.R. Lanning
raadsgriffier

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving
In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring college eerste verzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring college bij vervolgverzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure
Een verzoek om een vangnetuitkering over 2017 dient uiterlijk op 15 augustus 2018 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2018 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verplichting gaat verder dan het tijdelijk vangnet, waarbij het feitelijk uitvoeren van maatregelen niet vereist was. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2017 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa
Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven o.b.v. de informatie uit de vangnetuitkering 2015.

[i] www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/10/19/tool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2017
[ii] www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark